

sinó que precisament hi pren així mateix el sentit de «accablere».

I és el mateix Mistral l'escriptor que ens ho comprova en la seva prosa. És en la història de l'escapada que fa el minyonet, que tement la *redorto* del seu pare si torna a casa després de la nova campana que ha fet a l'escola, fuig muntanya enllà, i quan torna de bella nit, rendit de cansament, ha d'entrar en una cabana, que era un catau de lladres, però s'hi queda adormit com un soc fins que el desperta la resplendor de la fogaina encesa pels lladregots, que han tornat «au mitan de moun som *aclapà*» («sommeil profond accablé de fatigue»), *Moun Espelido* (IV, p. 58). En els parlars locals moderns hi ha ací i allà sentits semblants amb evolució un poc distinta: Hautes-Alpes *aclapar* «frapper quelqu'un de façon à l'immobiliser», gascó central *aclapat* «affamé» (a Labouheyre, FEW II, 736b § 1) i especialment el bearn. *aclapàt* que no és solament *aclapat debat terre* «enfoui, enterré», o matisos ja més pròxims, com «lou besiat de Belloune, en *aclapant* poples e natiou» («en écrasant peuples et nations» en Lamolère, a. 1827) i de la *sèrp aclapè lou cap* «du serpent il écrasa la tête», perquè Lespy tradueix *aclapat de patacs* precisament per «accablé de coups». En un mot, allà el sentit de la formació verbal més simple *aclapar* ha acabat per ser el mateix del del nostre *aclaparar*.

Però si la terminació del verb en les dues llengües no és ben bé la mateixa, hi ha d'altra banda confirmació, en català mateix, que l'arrel és *aclap-* amb suffixos i terminacions diversos. El DAG, d'una banda, assenyala *aclaparar* amb el valor de «ple de clapes, de cops, de blaus, etc.», i ens dóna les derivacions divergents *aclapuçat* «aclaparat» (si bé amb interrogant) a València i *AlcM* assenyala *aclapit* «debilitat, molt atropellat d'una malaltia» a Sant Feliu de Guíxols, que essent confirmat per una observadora tan autèntica com ho implica la cita de Llofriu, Na Irene Roques, inspira tota confiança.

No dubtem, doncs, que estem davant d'un mot germà de l'oc. *aclapar*, evident derivat de *clapa* 'roc', 'pedra plana' o 'munt de pedres'. No és estrany que el català ho formés sobretot partint del derivat *claper*, que en el sentit de 'munt de roques' és el principal representant nostre d'aquesta família: el Dicc. mallorquí d'Amengual registra realment aquest derivat, en forma inequívoca tant pel que fa al sentit com per a la vocal e: «*aclaperar*: formar montones de cantos sueltos en las tierras de labor», amb *é* també en les formes del present «*aclaperador*: el que *aclapéra*». L'únic detall que ens pot deixar dubtes, doncs, és que en l'ús conegut el present és *aclapàra*. Però, en primer lloc, observem que preponderaven fortament en l'ús les formes arrizotòniques, per la gran freqüència de les frases a base de *estar aclaparat*, un dolor *aclaparador*, el *trabals* que *l'aclaparava* (les altres, com *això m'aclapàra*, són molt menys freqüents); i, així, doncs, no és gens estrany que la dilació vocàlica tendís a estendre *-arar* en perjudici d'*-erar* en aquest verb (cf. casos com *endanya* per *endenyar*, *ençata* per

encetar, *abarbata* per *abarbetar*, i, en particular, *amara* en lloc de l'etimològic *amerar*). La influència del parònim *acaparar* 'agabellar', que no deixa de córrer sovint a frec de la idea d'*aclaparar*', i que, com hem vist abans, no deixa de tenir ja alguns antecedents medievals en la nostra llengua, devia acabar de decidir tota vacil·lació.

DERIV.: *Aclaparador* [1896, Massó, *Croquis Pir.*]. *Aclapament*.

Aclarida, *aclariment*, *aclarir*, V. *clar*

ACLAST' o ACLASTIC, pròpiament, que no fragmenta o refracta (la llum), terme savi format amb el grec *ἄκλαστος* id., derivat de *κλάω* 'jo trenco' amb prefix negatiu. □ 1.ª doc.: *aclast*, 1868, *SLit Costa*.

Aclavillar, *aclevillar*, V. *clivellar* *Aclimatar*, V. *clima* *Aclide*, V. *clau* f. *Aclinar*, V. *inclinat* *Aclivella*, *-illar*, V. *clivella* *Aclò*, V. *allò*, *aquell* (EST) *Aclocall*. V. *aclucar*

ACLOFAR, verb que, en formes molt anàlogues i amb significats semblants, es retroba en bastants parlars dels Alps i alta Itàlia, Nord i Sud de França i Aragó, esp. les ajustades al tipus *s'acouflet* 'estar arrupit'; es tracta d'un complex conjunt de formes d'origen incert i controvertit; no és, però, admissible que totes elles resultin de meres alteracions, independents entre si, del ll. CÜBARE 'jeure' o mots semblants; com que altres mots amb *-f-* interna, corresponents a formes llatines amb *-b-* (veg. AGAFAR, GOLAFRE, TOFONA, LLEFRE), està provat que vénen d'un llenguatge indoeuropeu pre-romà, si bé afí a la llengua llatina, cal admetre la possibilitat d'una procedència semblant; podria ser un mot sorotàptic *cuflare*—no inconnex amb el ll. CÜBARE, o bé d'una altra família— supervivent en diversos punts de la Romània, en el qual el català hauria traslladat la posició de la *-l-*. □ 1.ª doc.: Lab. 1839.

Amb la definició «*aclofarse*: ajovar-se, assentar-se ab tota comoditat i repòs, *arrellanarse*; *aclofat*: aclo-cado, *accubatus*». D'un mot d'aquest significat especial no és sorprenent que trigués tant a ser recollit per la literatura i els lèxics. Notem, però, que era ja molt familiar a Verdaguer, des dels seus primers passos en el món literari, car ja l'usava en el seu primer escalaborn de l'*Atlàntida* (1867) als vint-i-dos anys: en el text definitiu del cant VIII (3a), deu anys més tard, «de les gentils Hespèrides lo tàlam *s'aclofava*, / llurs cims desarrelant-se, assèuhen-se a les valls», només va canviar la terra *s'aclofava* posant-hi lo tàlam 's'ensorrava, s'arraulia' (p. 27 del vell autògraf, p. p. Junyent i Riquer). Més probable és encara que es tracti del matís que precisa bé el DFa «anar-se abaixant un sostre, l'arc d'un pont, una volta, etc.», i que el DAG assenyala en un passatge del volum de la *Corona* de la Restauració de Ripoll «en mal jorn exa església *s'aclofava*», i que defineix, com a propi de Vic, «abaixar-se un sostre, anar-se abaixant una roca»; a Vic loca-